

**DESTINACIJA SLAVONSKI BROD – POSAVINA:
ANALIZA STANJA**

Zagreb, kolovoz 2023.

**DESTINACIJA SLAVONSKI BROD – POSAVINA:
ANALIZA STANJA**

Naručitelj:

TZ područja Slavonski Brod-Posavina

Autori:

Dr.sc. Renata Tomljenović

Dr.sc. Snježana Boranić Živoder

Sadržaj

1. UVOD	4
2. OSNOVNI PODACI	5
3. TURISTIČKA POTRAŽNJA	9
4. SMJEŠTAJNI KAPACITETI	12
5. TURISTIČKE ATRAKCIJE.....	14
6. UPRAVLJANJE TURISTIČKIM RAZVOJEM	31
7. SWOT	34

1. UVOD

Turistička zajednica područja Slavonski Brod – Posavina osnovana je u ožujku 2023. Pored Slavanskog Broda kao glavnog grada županije, obuhvaća općine Podcrkavlje sjeverno, Bukovlje sjeveroistočno i Gornju Vrbu istočno od Slavanskog Broda. Kako zadovoljava načelo prostorno funkcionalne cjelovitosti, prostor ove četiri jedinice lokalne uprave djelovati će kao jedinstvena turistička destinacija.

Turistička zajednica Grada Slavanskog Broda kao i gradska uprava turističkim su razvojem upravljali temeljem Turističkog master plana grada Slavanskog Broda 2010 – 2020, te potom Akcijskim planom prilagodbe turističkog upravljanja u kriznoj situaciji izazvanoj pandemijom C19. Završetak pandemije, uz istovremeno formiranje nove turističke destinacije koja obuhvaća kako grad, tako i tri okolne općine, zahtijeva novi planski ciklus.

Anticipirajući sufinanciranje izrade strateškog plana razvoja turizma ove destinacije iz Fonda za udružene turističke zajednice (NN 4/2022), Turistička zajednica Slavonski Brod – Posavina naručila je od Instituta za turizam provedbu analize stanja, uključujući analizu turističke ponude i potražnje, analizu dionika i relevantne planske dokumentacije te inventarizaciju turističke atrakcijske osnove, sažete u analizi jakosti, slabosti, mogućnosti i prijatni.

Za provedbu potrebnih analiza koristila su se primarna i sekundarna istraživanja. Primarno istraživanje obuhvaćalo je dubinske intervju s načelnicima i/ili pročelnicima s ciljem utvrđivanja njihovih očekivanja po pitanju turističkog razvoja, kao i identificiranje turističkih potencijala njihovog područja te obilazak projektnog područja tijekom travnja 2023. Za analizu pokazatelja turističkog razvoja – ponude i potražnje – koristili su se podaci iz sustava eVisitor i turističkih pokazatelja Državnog zavoda za statistiku. Polazište za inventarizaciju, klasifikaciju i analizu turističke atrakcijske osnove koristili su se podaci iz Turističkog master plana grada Slavanskog Broda 2010 – 2020. Oni su revidirani i dopunjeni temeljem dostupnih izvora na mrežnim stranicama turističkih zajednica (Slavanskog Broda, županijske turističke zajednice), jedinica lokalne uprave, prostorno-planske dokumentacije, te stručnih i znanstvenih izvora.

2. OSNOVNI PODACI

Destinacija Slavonski Brod – Posavina sastoji se od Grada Slavonskog Broda i tri općine u njezinom okruženju: Gornja Vrba na istoku, Bukovlje sjeveroistočno i Podcrkavlje sjeverno od Slavonskog Broda.

Slika 2.1. Geografski položaj destinacije Slavonski Brod – Posavina u Brodsko-posavskoj županiji

Destinacija Slavonski Brod – Posavina zauzima površinu od 201,3 km², što čini oko 10% prostora Brodsko-posavske županije.

Prema zadnjem popisu iz 2021. godine, na tom području živi 59.933 stanovnika, odnosno 43,8% ukupnog stanovništva županije. Trend depopulacije prisutan je i u ovom području kao i u cijeloj zemlji. U odnosu desetak godina prije broj stanovnika manji je za 15,3%.

Tablica 2.1. Demografski pokazatelji destinacije Slavonski Brod – Posavina

Grad/općina	Status	Površina (km ²)	Broj stanovnika			Promjena broja stanovnika 2021./11.	Gustoća naseljenosti 2021.
			2001.	2011.	2021.		
Brodsko-posavska županija		2.030,00	176.765	158.575	130.267	-17,9	64,17
Slavonski Brod	Grad	54,5	64.612	59.141	49.891	-15,6	915,43
Bukovlje	Općina	31,6	3.005	3.108	2.727	-12,3	86,30
Gornja Vrba	Općina	20,4	2.559	2.512	2.168	-13,7	106,27
Podcrkavlje	Općina	94,8	2.683	2.553	2.207	-13,6	23,28

Izvor: DZS, 2023.

Slavonski Brod

Slavonski Brod je, s oko 50 tisuća stanovnika, sedmi najveći grad Hrvatske – industrijski, trgovački i obrazovni centar, na samoj granici s Bosnom i Hercegovinom, od koje ga odvaja rijeka Sava. Pored Slavonskog Broda, u sastavu grada su i naselja Podvinje s oko tri, i Brodski Varoš, s oko dvije tisuće stanovnika.

Grad, kao i cijela destinacija, su prometno izuzetno dobro pozicionirani. Slavonski Brod je važno prometno čvorište u smjeru zapad-istok i sjever-jug. Kroz grad polazi autocesta A3 iz zapadne Europe ka Bliskom istoku, a sa susjednom Bosnom i Hercegovinom spojen je cestovnim mostom (međunarodni granični prijelaz). Luka Brod jedna je od najvažnijih riječnih luka u državi, a u izgradnji je i suvremena lučka infrastruktura za teretni i putnički promet.

Turizam je važan u razvojnim planovima jedinice lokalne uprave. U svojoj viziji Grad Slavonski Brod¹ ističe turističku ponudu i svoje glavne jedinstvenosti, a vizija glasi: „*Grad Slavonski Brod razvijat će i jačati svoju povijesnu ulogu gospodarskog, kulturnog, obrazovnog i društvenog središta regije i pograničnog područja. Koristeći svoj povoljan geostrateški položaj, svoje ogromno kulturno i povijesno nasljeđe još od vremena Marsonie i Rimljana, Grad Slavonski Brod prerasti će u modernu tvrđavu znanja kao sveučilišni grad, grad koji brine o obrazovanju mladih ljudi koji će biti osnova za razvoj konkurentnog gospodarstva utemeljenog na novim tehnologijama. Razvijena turistička ponuda bazira se na očuvanom identitetu uređene gradske jezgre, revitaliziranom okruženju brodske tvrđave, kulturnim događanjima i ekološki očuvanoj okolini Grada i okolice. Slavonski Brod bit će grad djece i zadovoljnih ljudi koji vole svoj Brod i grad koji se rado posjećuje.*“

U Provedbenom programu grada Slavonskog Broda za razdoblje 2021.-2025. prepoznata je uloga turizma u razvoju grada, s naglaskom na tranzitni turizam. Ujedno su istaknuta potreba izgradnje objekta uz autocestu Bregana-Lipovac, potreba za značajnijim hotelskim kapacitetima (posebno u vrijeme organizacije većih događanja) te potreba produljenja boravka turista u gradu.

Grad Slavonski Brod provodi niz EU projekata, od kojih se dio odnosi na obnovu kulturnih atrakcija, što će u velikoj mjeri potaknuti turistički razvoj. Tu svakako treba posebno istaknuti: Kuću tambure i obnovu Brodske tvrđave, spomenika nulte kategorije i jednog od najvažnijih fortifikacijskih spomenika kontinentalne Hrvatske.

Općina Gornja Vrba

Općina Gornja Vrba s 2.168 stanovnika (prema popisu iz 2021. godine) najmanja je jedinica lokalne samouprave na područje Brodsko-posavske županije. Smještena na istočnoj granici Grada Slavonskog Broda i praktički je njegovo predgrađe. Na sjeveru graniči s općinom Bukovlje, na istoku s općinom Garčin i na jugu s općinom Klakar. Sastoji se od dva naselja - Gornje i Donje Vrbe.

---

¹ Provedbeni program Grada Slavonskog Broda 2021. - 2025. (<https://www.slavonski-brod.hr/12082-provedbeni-program-grada-slavonskog-broda-za-razdoblje-od-2021-2025-godine>)

Sjevernim rubom općine Gornja Vrba prolazi trasa autoceste Zagreb-Lipovac, te na se na prostoru općine nalazi ulaz/izlaz s autoceste (Slavonski Brod - istok).

U viziji Općine, navedene u Provedbenom programu za razdoblje 2021.-2025. godine, turizam ima važnu ulogu: „Općina Gornja Vrba, prepoznatljiva kao područje koje osigurava održiv razvoj, pruža kvalitetu života temeljenu na razvoju malog i srednjeg poduzetništva, poljoprivredi i turizmu, osigurava jednake mogućnosti svim građanima, te pruža efikasnu uslugu investitorima“.²

Gospodarstvo općine obilježava poduzetnička zona u kojoj posluje niz tvrtki i trgovačkih centara. Također, zastupljena su obiteljska poljoprivredna domaćinstva, a većina stanovnika radi i upražnjava svoje slobodno vrijeme u Slavonskom Brodu. Na području Općine postoje dva doma kulture te djeluje jedno kulturno umjetničko društvo „Vrba“, a od sportske infrastrukture postoje sportski tereni za nogomet i mali nogomet, te djeluje sedam sportskih udruga.

Podcrkavlje

Općina Podcrkavlje, koja prema zadnjem popisu iz 2021. broji 2.207 stanovnika, smještena je u sjevernom dijelu Brodsko-posavske županije, između Dilj gore i rječice Glogovice. S površinom od 94,8 km² spada u veće općine Brodsko-posavske županije, a obuhvaća sljedećih 13 naselja: Brodski Zdenci, Crni Potok (bez stanovnika), Donji Slatinik, Dubovik, Glogovica, Gornji Slatinik, Graberje, Kindrovo, Matković Mala, Oriovčić, Podcrkavlje, Rastušje, Tomica. Budući da općinu krase lijepa priroda razvojna vizija glasi: „*Bogatim fondom kulturne baštine i prirodnih bogatstava, naselja općine Podcrkavlje predstavljaju oazu mira na dohvat grada Slavonskog Broda. Općina je jedan od lidera u korištenju obnovljivih izvora energije, sortiranju i recikliranju otpada, očuvanju prirodnog bogatstva te je stvoreno najkvalitetnije moguće životno okruženje za stanovnike.*“³

Ruralni turizam smatra se pokretačem razvoja, kao i jednim od poluga razvoja poljoprivredne proizvodnje, kroz plasman lokalnih proizvoda posredno ili neposredno turističkom tržištu. Planirana ulaganja u uređenje infrastrukture, zbrinjavanje otpada, podizanje kvalitete društvenog i kulturnog života indirektno utječu na stvaranje uvjeta za turistički razvoj.

Bukovlje

Općina Bukovlje s površinom od 31,6 km², jedna je od najmanjih općina u Brodsko-posavskoj županiji. Smještena je između južnih obronaka Dilj gore i savske ravnice, a u svom sastavu ima pet naselja: Bukovlje, Vranovce, Šušnjeve, Ježevik i Korduševce. Prema popisu iz 2021. godine Općina broji 2.727 stanovnika i od svih jedinica lokalne samouprave koje su obuhvaćene TZ područja Slavonski Brod – Posavina, bilježi najmanji pad u broju stanovnika u odnosu na 2011. godinu (- 12,3%).

² Provedbeni program Općine Gornja Vrba za razdoblje 2021.-2025. godine. Dostupno na: <https://gornja-vrba.hr/>

³ Provedbeni program Općine Podcrkavlje za razdoblje 2021. – 2025.

Budući da se radi o ruralnoj sredini poljoprivreda čini danas jednu od najvažnijih grana za razvoj gospodarstva. Na području općine djeluje veći broj poljoprivrednih gospodarstava.

Vizija općine Bukovlje glasi: „Održivi razvoj zasnovan na razvijenoj cestovnoj, komunalnoj, poduzetničkoj i društvenoj infrastrukturi, sa razvijenom ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom organiziranih i udruženih OPG-a, te izletničkim turizmom“. Također se među snagama u SWOT analizi prepoznaju mogućnosti vezane uz razvoj turističkih proizvoda, a to su „prirodni potencijali za izletnički turizam“, „poljoprivredne parcele pogodne za voćarstvo i povrtlarstvo“, „ekološki čista šira okolica“. Istovremeno se kao slabosti, među ostalim, navode: „nerazvijeni turizam – nedostatak malih smještajnih kapaciteta, nedovoljna promidžba turističke destinacije, neiskorišteni potencijali za izletnički turizam“. ⁴

Generalno se može zaključiti kako Grad Slavonski Brod i sve tri općine u okruženju navode turizam kao jednu od razvojnih pravaca u svojim vizijama. Podcrkavlje ističe netaknuti prirodu, Bukovlje poljoprivrednu proizvodnju i izletnički turizam, a Gornja Vrba malo i srednje poduzetništvo. Sve te razvojne orijentacije nadopunjuju i obogaćuju ponudu Slavonskog Broda, kao gradske destinacije koja privlači svojim jedinstvenim kulturnim atrakcijama materijalne i nematerijalne baštine.

---

⁴ Provedbeni program Općine Bukovlje za razdoblje od 2021.- 2025. godine. Dostupan na: <https://bukovlje.hr/strateski-dokumenti/>

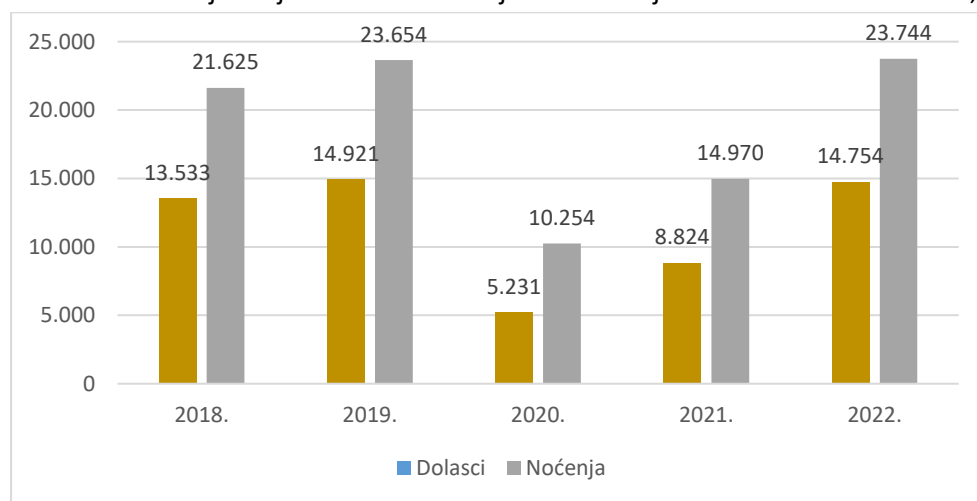

3. TURISTIČKA POTRAŽNJA

Područje koje obuhvaća novoosnovana Turistička zajednica područja Slavonski Brod - Posavina prošle, 2022. godine, posjetilo je ukupno 24.840 tisuća turista, koji su ostvarili 41.059 noćenja. Najvažnija je turistička destinacija Brodsko-posavske županije, s udjelom od preko 60% u broju noćenja i dolazaka.

Oporavak turističke potražnje nakon pandemije Covid 19 bio je brz (slika 3.1). U odnosu na prethodnu, 2021., ostvaren je značajan rast – 40% u dolascima i 28,5%. u noćenjima, tako da je 2022. gotovo izjednačena s prometom pred-pandemijske 2019.

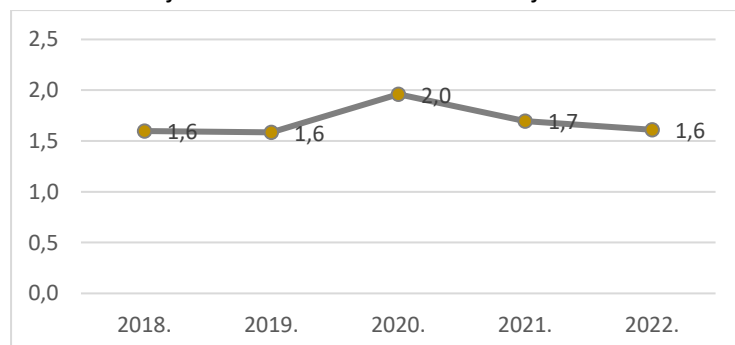
Slika 3.1. Kretanje broja dolazaka i noćenja u destinaciji Slavonski Brod - Posavina, 2018.-2022.

Izvor: Baza eVisitor, obrada Institut za turizam

Turisti na području destinacije Slavonski Brod – Posavina borave relativno kratko, ostvarujući jedno do dva noćenja, sukladno tranzitnom karakteru grada (slika 3.2). Upravo je intencija da se taj boravak produlji, prije svega povezivanjem ponude grada s okolicom u zanimljive ture tematiziranih obilaska kao i kreiranje ponude sadržajnog boravka i trajanju od više dana.

Slika 3.2. Duljina boravka turista u destinaciji Slavonski Brod-Posavina, 2018.-2022.

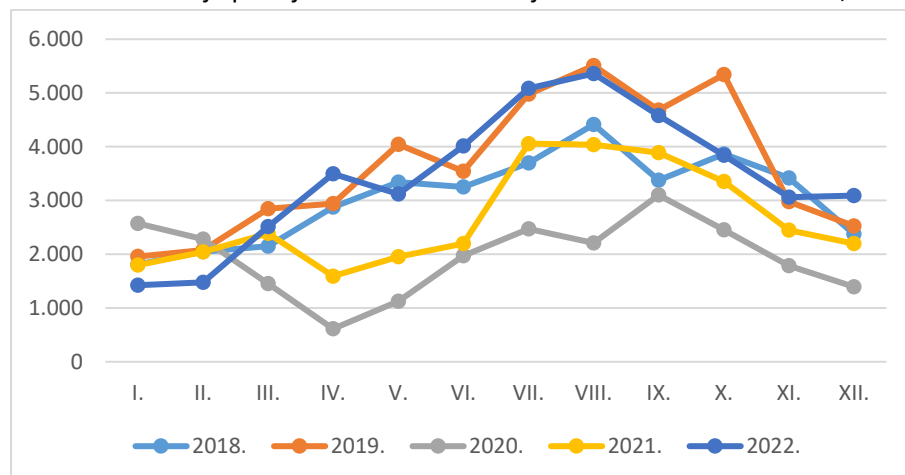

Izvor: Baza eVisitor, obrada Institut za turizam

Sezonalnost turističkih dolazaka nije posebno izražena (slika 3.3). Kretanje noćenja po mjesecima pokazuje da se nešto veći broj noćenja ostvaruje tijekom ljetnih mjeseci (srpanj,

kolovoz), a nešto manji početkom godine (siječanj i veljača). Manji broj noćenja koji se ostvaruje početkom godine slika je noćenja po mjesecima za cijelu regiju Slavonije.

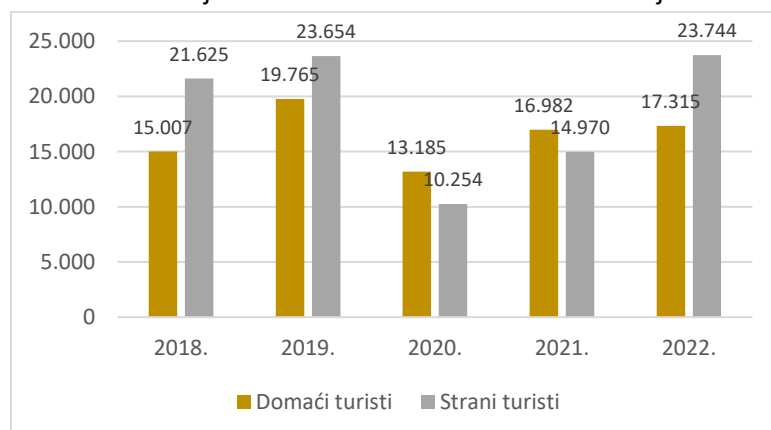
Slika 3.3. Noćenja po mjesecima u destinaciji Slavonski Brod-Posavina, 2018.-2022.

Izvor: Baza eVisitor, obrada Institut za turizam

Strani turisti prevladavaju, s izuzetkom pandemijske 2021. godine. Strani turisti bili brojniji 2018. i 2019. Dolaskom pandemije, kao i u svim drugim destinacijama domaći turisti su premašili broj stranih gostiju, da bi 2022. godine s otvaranjem turističkog tržišta i uspostavom uobičajenih tokova opet bio vidljiv veći udio stranih gostiju. Za očekivati je da će se ovaj trend nastaviti i u budućnosti. To može biti posljedica velikog broja tranzitnih gostiju, budući da je Slavonski Brod smješten otprilike na sredini puta između Zagreba i Beograda, te time predstavlja idealnu destinaciju za odmor i noćenje prilikom duljih putovanja. Po strukturi gostiju, Brodsko-posavska županija jedina slavonska županija u kojoj se ostvaruje veći broj dolazaka i noćenja stranih gostiju od domaćih, uvjetovano strukturom turističke potražnje grada Slavenskog Broda.

Slika 3.4. Noćenja domaćih i stranih turista u destinaciji Slavonski Brod-Posavina, 2018.-2022.

Izvor: Baza eVisitor, obrada Institut za turizam

U prošlom petogodišnjem razdoblju, 2018. do 2022. godina, u svim godinama izuzev u 2020. godini, prvih pet zemalja po broju noćenja u destinaciji Slavonski Brod-Posavina, bile su

Njemačka, Bugarska, Bosna i Hercegovina, Italija i Srbija, pri čemu je vidljiva dominacija gostiju iz Njemačke (tablica 3.1).

Tablica 3.1. Udio u noćenjima stranih turista prema zemlje porijekla u destinaciji Slavonski Brod -Posavina, 2018.-2022.

Zemlje porijekla	2018.		2019.		2020.		2021.		2022.	
	%	Poredak	%	Poredak	%	Poredak	%	Poredak	%	Poredak
Njemačka	13,9	1	17,0	1	13,9	2	17,3	1	17,6	1
Bugarska	9,9	2	9,9	2	9,1	3	7,8	3	7,3	2
Bosna i Hercegovina	6,2	3	7,3	3	14,0	1	7,9	2	6,4	3
Italija	6,2	4	7,3	4	5,4	6	6,5	5	6,1	4
Srbija	5,2	5	6,2	5	6,6	5	6,6	4	5,4	5
Švicarska	3,9	9	3,7	9	2,6	11	4,4	8	5,2	6
Slovenija	3,6	10	4,8	6	4,7	7	3,6	10	3,5	9
Francuska	4,8	6	3,0	10	3,9	9	3,8	9	3,7	8
Austrija	3,3	11	4,2	8	2,3	12	3,4	11	4,2	7
Poljska	2,4	13	4,6	7	7,8	4	3,4	12	2,0	18
Ostale zemlje	40,7		32,1		29,6		35,2		38,7	

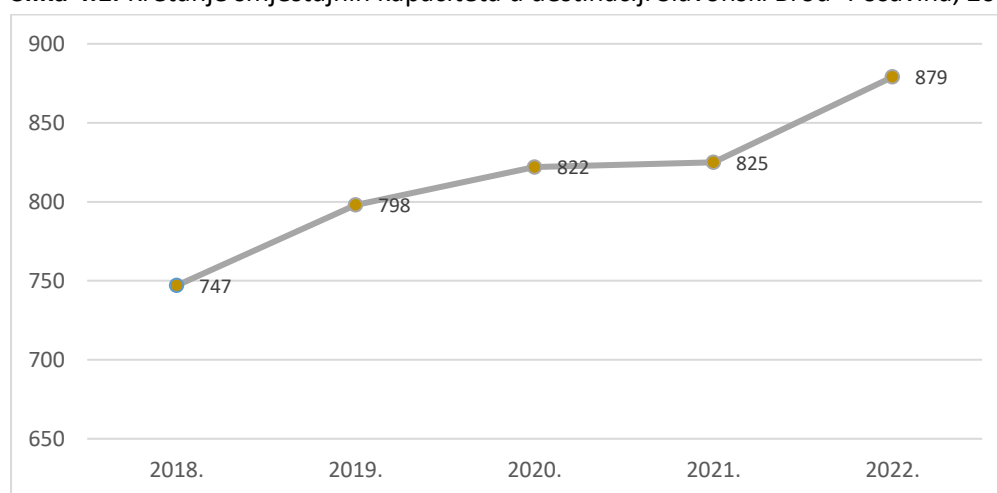
Izvor: Baza eVisitor, obrada Institut za turizam

4. SMJEŠTAJNI KAPACITETI

Na području destinacije Slavonski Brod - Posavina gostima su, u svim oblicima smještaja, u 2022. godini bilo na raspolaganju 879 ležajeva temeljem podataka iz baze eVisitor na dan 31. kolovoz 2022. Na području ove novoosnovane turističke zajednice nalazi se nešto više od polovice ukupnih kapaciteta Brodsko-posavske županije (oko 54%).

U posljednjih pet godina, u razdoblju od 2018. do 2022., broj kreveta je u kontinuiranom porastu (slika 4.1). U tom je razdoblju na tržište dodano 132 ležaja. Nadalje, broj kreveta nastavio je rasti, te je 31. srpnja 2023. u bazi eVisitora bilo evidentirano 1018 ležajeva u svim vrstama smještajnih kapaciteta.

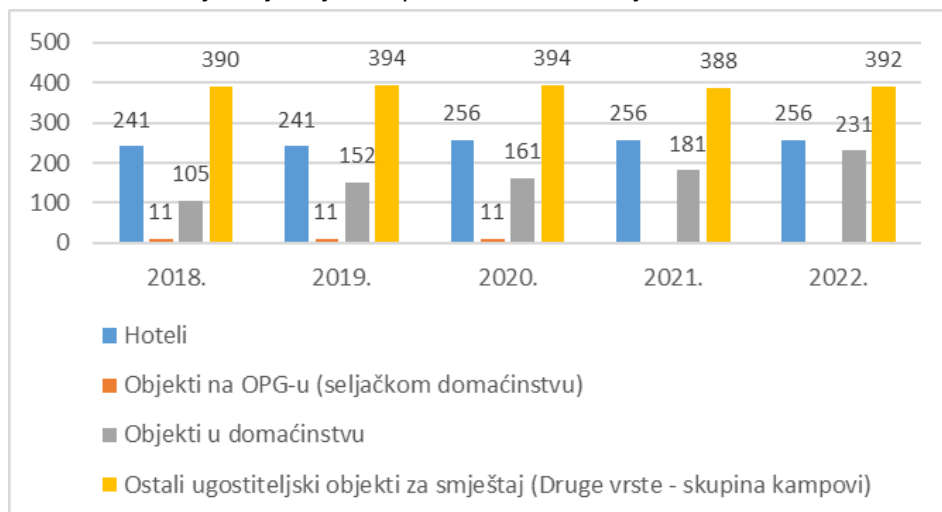
Slika 4.1. Kretanje smještajnih kapaciteta u destinaciji Slavonski Brod -Posavina, 2018.-2022.

Izvor: Baza eVisitor, obrada Institut za turizam

Podjednaki broj je u hotelima (256 ležajeva) i domaćinstvima (231 ležaj). Najveći broj ležajeva – gotovo 400 – je u kategoriji ostalih objekata sustava eVisitor koju čine apartmani, hosteli, prenoćišta, sobe za iznajmljivanje, studio apartmanima i učenički/studentски domovi. U strukturi tih ostalih ugostiteljskih objekata najveći udio u 2022. imaju hosteli (39,5%), prenoćišta (31,9%), učenički/studentски domovi (13,2%) te sobe za iznajmljivanje (11,2%).

U posljednjih pet godina najviše je rastao broj kreveta u domaćinstvima, pa se tako u 2022. u odnosu na prije pet godina (2018. godinu) njihov broj više nego udvostručio (rast od 220%). Broj kreveta u hostelima, prenoćištima i učeničkim/studentским domovima nije se mijenjao, dok je broj kreveta u sobama za iznajmljivanje neznatno pao (slika 4.2).

Slika 4.2. Kretanje smještajnih kapaciteta u destinaciji Slavonski Brod-Posavina, 2018.-2022.

Izvor: Baza eVisitor, obrada Institut za turizam

Smještaj je koncentriran na području grada Slavanskog Broda. U gradu su četiri hotela – dva kategorizirana s 4 i dva kategorizirana s tri zvjezdice. Riječ je uglavnom o manjim smještajnim objektima od 40 do 50 ležajeva, s popratnim sadržajima koji uključuju restoran, prostore za organizaciju poslovnih i privatnih skupova, a dva hotela nude i wellness sadržaje. Od ostalih većih smještajnih objekata su četiri pansiona i tri hostela.

Tablica 4.1. Hotelski smještaj u destinaciji Slavonski Brod - Posavina

	Hotel ART 4 zvjezdice 37 soba Kongresni centar (2 dvorane, kapaciteta 90 i 30 mjesta) Wellness centar (bazen, sauna, masaže) Dva restorana (uključujući Vidikovac, kapaciteta 120 mjesta)) Biker-friendly hotel
	Hotel SAVUS 4 zvjezdice 23 soba, 2 apartmana Restoran (80 mjesta) Konferencijska dvorana (80 mjesta)
	Hotel CENTRAL 3 zvjezdice 17 soba (30 ležajeva) Restoran Dvorana za poslovna i privatna događanja
	Hotel GARTEN 3 zvjezdice (pozicioniran kao eko-hotel) 18 soba (50 ležajeva) Restoran (70 mjesta) Wellness centar

Izvor: TZ područja Slavonski Brod – Posavina i mrežne stranice smještajnih objekata

5. TURISTIČKE ATRAKCIJE

Kao metodološki okvir za izradu turističke atrakcijske osnove, korištena je Kušenova „Osnovna funkcionalna klasifikacija turističkih atrakcija“⁵, koja obuhvaća: geološke značajke prostora; klimu; vodu; biljni svijet; životinjski svijet; zaštićenu prirodnu baštinu; zaštićenu kulturno-povijesnu baštinu; kulturu života i rada; znamenite osobe i povijesne događaje; manifestacije; kulturne i vjerske ustanove; prirodna lječilišta; sportsko-rekreacijske građevine i terene te turističke staze, putove i ceste. Naime, uobičajena klasifikacija turističkih atrakcija na sastavnice prirodne i kulturne baštine je formalistička i, osim razvrstavanja turističkih atrakcija u dvije grupe, ne donosi ništa novog u tehnici sistematizacije resursno-atrakcijske osnove što bi moglo biti od koristi za vrednovanje potencijalnih i realnih turističkih atrakcija nekog područja. To se odnosi kako na sferu razvojnog (dugoročnog), tako i na sferu marketinškog (kratkoročnog) planiranja razvoja turizma, a osobito u kontekstu kreiranja integralnog turističkog proizvoda destinacije.

Geološke značajke prostora

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Reljef		
Dilj gora	Proteže se usporedno sa Savom u dužini od 46 km (od Lužana do Starog Topolja), s najvišim vrhom 460 metara. Naselja općina Podcrkavlje i Bukovlje na padinama su Dilj gore, te čine čini zaleđe Brodskom Posavlju. Padine su pokrivene šumom i ispresijecane potocima koji su ih razdijelili na niz izduženih grebena, planinarskim stazama i šumskim cestama; na padinama su manja, pitoreskna sela i područja vikendica, voćnjaci i vinogradi.	<i>regionalna</i>
Nizinski prostor uz Savu	Većina Slavenskog Broda smještena je u ovom prostoru, kao i područje općine Gornja Vrba. Šumski prostori uz rijeku Savu, nasipi i obale rijeke prostor su odmora i rekreacije.	<i>regionalna</i>
Kanjon Pljuskara	Slikovit kanjon potoka Pljuskare, s brojnim malim slapovima, vapnencem tipičnim za krška područja i manjim spiljama. Najatraktivnija su dva slapa: Mala Pljuskara i oko 50 m ispod nje Velika Pljuskara (4m). Iako relativno skromna, zanimljiva su zbog svoje rijetkosti (osim slapa Skakavac na Papuku u Slavoniji nema slapova). Nedaleko od kanjona je i planinarska kuća, planinarskom stazom spojena s jezerom Petnja.	<i>regionalna</i>
Prirodne plaže		
Poloj	Pješčana plaža nizvodno od samog centra grada, u duljini od 5 km zajedno sa sportsko-rekreacijskim sadržajima. Smatra se jednom od jedna od najljepših i najvećih riječnih plaža u našoj zemlji	<i>regionalna</i>

⁵ Kušen (2002) *Turistička atrakcijska osnova*, Institut za turizam, Zagreb, str. 62. Napomena: Za razliku od uobičajena formalne podjele turističkih atrakcija na prirodne i kulturne, potpuno nedostatne za kreiranje optimalnog destinacijskog turističkog proizvoda, korištena je Osnovna funkcionalna klasifikacija turističkih atrakcija, koja turističke atrakcije funkcionalno dijeli na 16 vrsta.

Klima

Klima je umjereno kontinentalnih obilježja s relativno hladnim zimama, toplim ljetima i srednjom količinom padalina ravnomjerno raspoređenim tijekom cijele godine. Samim tim, klimatske prilike omogućuju boravak na otvorenom većim dijelom godine.

Vode

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Rijeke		
Sava	U dužini od 15 km prolazi gradom, gdje stvara meandre i pješčane plaže. Nasipima se regulira njezin vodotok. Kroz grad meandrira, pa su na za to pogodnim mjestima nastale 'ulice' splavara, koje građanima služe kao svojevrsne vikendice. Osobito je atraktivna tzv. Splavarska ulica, a vlasnici splavi u ovoj 'ulici' oformili su i vlastitu udrugu.	<i>regionalna</i>
Potoci		
Glogovica	Sliva se s južnih padina Dilj – gore te je, kroz područje Podcrkavlja, i najveća je pritoka lateralnog kanala Jelas polja.	<i>lokalna</i>
Jezera		
Ljeskove vode	Umjetno jezero u općini Bukovlje, 20 km sjeveroistočno od Slavanskog Broda. Jezero omeđuju tri brda s gustom šumom graba i bukve; dolina je zaštićena malom branom. U blizini se nalazi osam izvora pitke vode. Na obalama su travnati tereni za sportske aktivnosti.	<i>lokalna</i>
Petnja	Umjetno jezero na južnoj padini Dilj gore, dijelom u općini Podcrkavlje, smješteno u dijelu doline potoka Petnje. Koristi ga ribička udruga Ljeskove vode; uređeno je 8 do 9 mjesta za ribolov. Tu su ostaci zapaljenog objekta na čestici od oko 1290ha u vlasništvu Općine.	<i>lokalna</i>

Biljni svijet

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Šuma	Značajnije površine su uz rijeku Savu – Vijuša i Poloja, koje imaju sportsko-rekreacijski, pa time i turistički potencijal.	<i>lokalna</i>
Vinova loza	Destinacija Slavonski Brod – Posavina dio je vinogorja Slavonski Brod površine 1150 ha. Uzgajaju se uglavnom bijele sorte grožđa.	<i>lokalna</i>
Voćnjaci	Nalaze se na sjevernom, prigorskom dijelu, ponajviše u Podcrkavlju i Bukovlju. Uglavnom je riječ o uzgoju na manjim površinama.	<i>lokalna</i>

Životinjski svijet - lovišta

Okružen niskim naplavnim područjem uz rijeku Savu, s brojnim vodotocima, šumom, oranicama i livadama, životinjski svijet je vrlo bogat iako nije sustavno istražen. Vode su bogate slatkovodnom ribom, a zbog močvarnog krajolika ovdje se gnijezde i brojne ptice. Ipak, prilike za promatranje životinjskog i biljnog svijeta pružaju se u okolici grada, a njegova lokacija između plavnog Jelas polja i Gajne, te u okruženju brojnih i bogatih lovišta, otvara mogućnost općinama Bukovlje i Podcrkavlje da postanu polazište za izlete za segment promatrača i ljubitelja životinjskog svijeta. Lovišta na području destinacije Slavonski Brod – Posavina su Podcrkavlje (otvoreno, županijsko, 4.6 tisuća ha), Vranovci (u području općine Bukovlje, županijsko zajedničko lovište brdsko-nizinsko lovište na 5.8 tisuća ha); Jelas (na području Gornje Vrbe, zajedničko županijsko, nizinsko lovište na 10 tisuća ha). Lovišta su bogata jelenom, srnom, divljom svinjom, jelenom lopatarom, zečevima, fazanima. Lovačka udruga Dilj - Podcrkavlje jedno je od najvećih udruženja na području županije, upravljaju s lovačkim domom gdje planiraju smještaj te bi se time stvorili preduvjeti za razvoj ponude lovnog turizma. Županijski lovački savez okuplja oko dvije tisuće članova u 33 lovačke udruge; 2018. otvorili su manji izložbeni prostor posvećen lovstvu kojeg, s vremenom, planiraju pretvoriti u muzej lovstva.

Zaštićena prirodna baština

Na području grada nema zaštićene prirodne baštine. Prostornim planom Brodsko-posavske županije predloženo je da se status zaštićenog krajolika dodijeli pješćanoj plaži Poloj - Vijuš (površine cca 165 ha) te južnim obroncima Dilj–gore. Postoji inicijativa za zaštitu i kanjona Pljuskare

Kulturno-povijesna baština

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Pokretni spomenici		
Zbirka franjevačkog samostana	Sadrži vrijedne dokumente, knjige, kaleže i slike (matica krštenih s početka 18. stoljeća; samostanska kronika od 18. do 20. st.; kalež poklon Marije Terezije 1830.)	<i>nacionalna</i>
Ostavština D. Tadijanovića	Zbirka sadrži kompletnu biblioteku ovog pjesnika, kolekciju likovnih djela te dijelove namještaja iz pjesnikova stana u Zagrebu.	<i>nacionalna</i>
Zbirka/galerija Ružić	Izložena je u Galeriji Ružić, smještenoj u Tvrđavi. Sadrži više od 400 autorovih djela, ali i kolekciju slika i skulptura više od 100 umjetnika koji su na Ružićev poziv donirali svoja. Zbirka predstavlja reprezentativan presjek suvremene hrvatske umjetnosti druge polovine 20. stoljeća.	<i>nacionalna</i>
Kabinet akvarela	Jedinstvena zbirka akvarela suvremenih hrvatskih umjetnika nastala je iz Akvarelističke kolonije "Sava", nalazi se u sklopu Galerije umjetnina grada Slavenskog Broda.	<i>nacionalna</i>
Turističko-industrijski park Đuro Đaković	Nalazi se u kontaktnoj zoni tvrđave Brod, u Ulici Hanibala Lucića. U parku su postavljena vozila i mehanizacija proizvedeni u tvornici „Đuro Đaković“, a uz prethodnu najavu u Turističkoj zajednici mogući su i stručni turistički razgledi, koji uključuju i ulazak u tramvaj te lokomotive.	<i>regionalna</i>

**Stalni postav
lovačke
izložbe** Otvoren u prostorijama Lovačkog saveza Brodsko-posavske županije, s namjernom da se, s vremenom, pretvori u muzej. Sadrži retrospektivni pregled povijesti lovstva, uz dokumentaciju, fotografije i stare predmete, te eksponate životinja. Namijenjen je prvenstveno za edukaciju djece i zaljubljenike u prirodu. *lokalna*

Spomeničke cjeline

Tvrđava	Onodobna izuzetno suvremena tvrđava gradila se četvrt stoljeća, prvobitno u francuskom 'vaubanovom' stilu građenja, a potom su joj dodani sustavi obrambenih jaraka zvjezdastog oblika čime je dobila izgled fortifikacije nizozemskog tipa. Sastojala se od tri obrambena pojasa, od čega je danas najuščuvaniji unutrašnji dio kojeg čine bastioni (sv. Karla, sv. Elizabete, sv. Mihovila i sv. Eugena). Unutar bastiona sagrađena je masivna vojarna – kavalir u obliku potkove. Vanjski dio bedema činila su tri ravelina (sv. Guida, sv. Ivana i sv. Josipa) – trokutastog oblika, dok je na južnom tzv. hornwerk, utvrđenje u obliku rogova. Postepeno su unutar tvrđave izgrađene dodatne vojarne, barutana, bunari, kao i tvrđavska crkva sv. Ane, danas rekonstruirana. Gradnja i povijest tvrđave izuzetno su dobro dokumentirani, kao i suživot grada s tvrđavom. Tvrđava se kontinuirano obnavlja. U obnovljene objekte smjestila se gradska uprava, gimnazija i glazbena škola te Galerija Ružić. U kazamate smješteni su postavi koji evociraju život u tvrđavi, odnosno prošlosti Slavenskog Broda, a koji su otvoreni posjetiteljima uz najavu: <ul style="list-style-type: none"> • Tradicijska kuhinja s vinotekom • Kovačnica • Zatvor • Apoteka • Industrijska baština 	<i>nacionalna</i>
Stara gradska jezgra	Cijela urbana jezgra je pod zaštitom. Na originalnoj organskoj strukturi srednjovjekovne jezgre izvorni drveni objekti uglavnom su nestali, nadomješteni zidanim objektima baroknog stila u 17. i 18. stoljeću. U 19. stoljeću, grad se intenzivno proširuje i formira se novo gradsko središte istočno od tvrđave, uzduž obala Save. U razdoblju historicizma grade se trgovačke katnice pročelja bogato ukrašenih neostilskom arhitektonskom plastikom. U 20. stoljeću građevni fond povijesne strukture upotpunjuju se secesijskom arhitekturom, a između dva rata u urbanoj matrici grada prisutna je i Moderna. <i>nacionalna</i>	

Pojedinačne sakralne građe

SLAVONSKI BROD

Franjevački samostan i crkva Presvetog Trojstva	Na temeljima drvenog franjevačkog samostana 1727. godine izgrađen je novi zidani, dovršen 1770. godine. Kamen temeljac položio je barun Ivan Trenk. Danas je franjevački samostan i crkva potpuno obnovljeni. Klaustar, s arkadom podržanom masivnim kamenim stupovima, smatra se jednim od najljepših arhitektonskih rješenja plastične mekane obrade baroknih forma u istočnom dijelu Hrvatske. <i>nacionalna</i>
--	---

Župna crkva sv. Stjepana Kralja	Jedna od najistaknutijih sakralnih baroknih građevina kontinentalne Hrvatske. Izgrađena 1754., a u njoj se nalaze vrijedne slike, barokna propovjedaonica i kalež s monogramom Marije Terezije.	<i>regionalna</i>
Crkva sv. Antuna Padovanskog	Pretpostavlja se da zidani objekti prve, stare crkve, datiraju iz druge polovice 17.stoljeća, iz vremena vladavine Leopolda I, jer je u iskapanjima starog temelja nađen novac iz tog razdoblja.	<i>regionalna</i>

PODCRKAVLJE

Crkva sv. Petra	U naselju Brodski Zdenci nalazi se grobljanska kapela iz 15. stoljeća. Ova jednobrodna građevina karakteristična je po gotičkom stilu, a svetište je četverokutno i ravno zaključeno. Sagrađena je lomljenim kamenom, a uglovi su učvršćeni klesancima. Jedna je od rijetkih srednjovjekovnih gotičkih crkvica u Slavoniji koja se uspjela održati tijekom turske okupacije sve do danas.	<i>lokalna</i>
Kapela sv. Benedikta	Na groblju u Oriovčiću. Volumenom i oblikovanjem pročelja pripada skupini grobljanskih kapela koje su građene potkraj 19. i početkom 20.st. u duhu historicizma; i povijesne i arhitektonske vrijednosti.	<i>lokalna</i>
Crkva sv. Stjepana	Na groblju, na obronku padine, jugoistočno od naselja Glogovice, iz prve polovice 15.st. Barokna obnova pročelja i unutrašnjosti izvedena je u prvoj polovici 18.st. U crkvi su srednjovjekovne freske i nadgrobna ploča slavonskog pjesnika i svećenika Vida Došena.	<i>lokalna</i>
Crkva sv. Ivana apostola i evanđeliste	U Podcrkavlju, kasnobarokna – klasicistička crkva sa zabatnim zvonikom i svodovima u obliku češke kape. Građena je 1846. godine. Osnovni građevinski materijali od kojih je crkva građena su cigla i drvena građa.	<i>lokalna</i>

Pojedinačne profane građevine

SLAVONSKI BROD

Kuća I.B.Mažuranić	Moderna neoklasicistička jednokatnica, podignuta 1885. na glavnom gradskom trgu, na mjestu obiteljske kuće izgorjele u požaru 1882. U njoj se nalazi legendarna bijela peč iz koje su iskočili 'domaći', što ovu zgradu najživopisnije povezuje s likom i djelom Ivane Brlić Mažuranić. Uređena u centar za posjetitelje, predstavlja jednu od glavnih atrakcija grada te čini nasljeđe ove književnice dostupnim cijele godine.	<i>nacionalna</i>
Ljetnikovac Brlićevac	Izgrađen 1882. na obiteljskom vinogradarskom imanju. Stilski kombinacija je tada modernog 'alpskog' stila i graničarskih stražarnica, a početkom 19. stoljeća pretvorena je u ljetnikovac okružen planski oblikovanim vrtom, danas tek djelomično očuvanim. U privatnom vlasništvu, ograničene dostupnosti za manje, najavljene grupe.	<i>regionalna</i>
Vatrogasni dom	Zgrada je građena namjenski, a naručilo ju je i izgradilo brodsko Dobrovoljno vatrogasno društvo za tadašnjih 14.000 forinti. Izgradnja je započela 1899., dom je useljen 1900., a zgrada je završena 1902. DVD Slavonski Brod (tada i jedino vatrogasno društvo u gradu), u njemu je stanovalo 108 godina. Građevina ima svojstvo kulturnog	<i>regionalna</i>

dobra, kao svjedok razvoja vatrogasne službe u RH i kao vrijedno umjetničko i zanatsko postignuće u graditeljstvu. Obnova je u planu.

Kontumac	Kao pogranično naselje, zaštita od zaraznih bolesti bila je iznimno važna pa je Brod imao svoju karantenu, prvobitno smještenu unutar Tvrđave, a potom preseljenu i proširenu u naselju Vijuš. Kontumac predstavlja arhitektonski sklop baroknih građevina koje tvore ulični niz zgrada s pomoćnim građevinama. Relativno su dobro očuvane strukture i danas posjeduju arhitektonsku i povijesnu vrijednost.	<i>regionalna</i>
Zgrada stare Svilane	U Podvinju, sagrađena je 1777., danas se nalazi uz staru školsku zgradu te je poznata kao “kuća bilježnika Dama”, a na “vremena svile” podsjeća ploča s natpisom “... Pod vladanyem ....(vjerojatno Josipa op.a.) cesara Slavonije zemle gospodara plemenita bi ova svilana ...”	<i>lokalna</i>

Vrtna arhitektura

Park Klasije	Na padinama terena ispred utvrda i na ravnim površinama koje okružuju bedeme u tzv. brisanom prostoru ili glasiji uspostavljen je park početkom 19. stoljeća. Grad je zakupio početkom 20. stoljeća dio zemljišta glasije, na kojem je uspostavljen park, u međuvremenu nazvan Klasija. Park je devastiran tijekom Domovinskog rata, pa su sada ovdje nova stabla te splet pješačkih staza s klupama.	<i>lokalna</i>
Park na Trgu pobjede	Uređen je početkom 1950-tih, na prostoru bivšeg sajma, istočno od tvrđave. Uz cestu su posađeni drvoredi javora, breza i smreka, u park je premrežen šetnicama. Pretrpio je znatna oštećenja u Domovinskom ratu, te je obnovljen 1996.	<i>lokalna</i>
Park uz Savu i Franjevački samostan	Drvored platana uz uređene obale Save koje se vežu s parkom oko samostana, gdje prevladavaju stabla lipe, divljeg kestena i drijena.	<i>lokalna</i>
Park Brođanka	Novouređen park, u nastavku parka oko Franjevačkog samostana, nastao 1980-tih, te koji s ovim parkom tvori jednu cjelinu.	<i>lokalna</i>

Memorijalna područja i građevine

SLAVONSKI BROD

Interpretacijski centar I.B. Mažuranić	U kući Brlić, posvećen očuvanju i prezentaciji lika i djela ove spisateljice. U prizemlju su recepcija, suvenirnica i prostor za druženje, na prvom katu je stan Brlić sa salonima, knjižnicom, spavaćim sobama. U sklopu centra su i multifunkcionalni prostori za okupljanja, susrete i izložbene aktivnosti. S redovnim radnim vremenom, mrežnim stranicama i mobilnom aplikacijom, predstavlja prvoklasnu atrakciju grada.	<i>nacionalna</i>
Spomen dom Dragutina Tadijanovića	Smješten u Palači Horvat, na 200 m ² , prostorno organiziran tako da nalikuje pjesnikovom stanu u Gajevoj, s popratnim izložbenim prostorima kao i manjom multimedijalnom dvoranom.	<i>nacionalna</i>

Spomen dom Đure Đakovića U Brodskoj Varoši; kuća je 1979. uređena kao memorijalni muzej s etno-zbirkom pod upravom Muzeja Brodskog Posavlja u Slavonskom Brodu. Tradicionalna prizemnica cca. 50m², danas propada, te postoje planovi adaptacije i rekonstrukcije, iako namjena nakon uređenja još uvijek nije definirana. Trenutno neiskorišteni potencijal, predstavlja potencijalno značajnu turističku atrakciju. *regionalna*

PODCRKAVLJE

Rodna kuća Dragutina Tadijanovića U selu Rastušju, kuća u kojoj žive njegovi potomci; obilazak moguć u dogovoru s vlasnicima po najavi. *nacionalna*

Kultura života i rada

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Folklor		
SLAVONSKI BROD		
Folklorni ansambl Brod	Osnovan je 1948 godine, a do 1990. djelovao je kao RKUD Đuro Đaković. Broji 200 članova, a u svom sastavu ima dva dječja plesna ansambla, pripremne i reprezentativne plesne ansamble i dva tamburaška sastava. Posjeduju reprezentativnu zbirku originalnih nošnji i glazbala, nastupa oko sedamdeset puta godišnje u Slavonskom Brodu, te na domaćim i međunarodnim smotrama folklor. Organizator je manifestacije Brodsko kolo.	<i>regionalna</i>
KUD Podvinje	Čuva stare običaje Podvinja, osobito uzgajanje dudovog svilca i proizvodnje svile te pekmeza u čiju svrhu organizira već tradicionalnu manifestaciju „Svila šuška....“	<i>lokalna</i>
KUD Posavski biseri	Osnovan je 2005. s ciljem promicanja kulturne baštine i običaja Hrvata Bosanske posavine. Broji 60-tak članova okupljenih u plesnu grupu, pjevački zbor, muzički sastav. Nastupe su održavali diljem Bosne i Hercegovine i Hrvatske.	<i>lokalna</i>
KUD Luka Lukić	Iz Brodskog Varoša, osnovan je 2003. godine kao nasljednik dugogodišnjeg KUD-a Đuro Đaković koji je u Varoši djelovao od 1972. Nosi ime po učitelju, etnografu i etnomuzikologu rođenom u Varoši, koji je svojim zapisima omogućio očuvanje izvornih običaja. Tradicionalno organizira manifestaciju Dani Luke Lukića na kojoj, kroz izložbe etnografske baštine poput šlingeraja, ženskih marama i dr., te nastupa brojnih KUD-ova, čuva narodni izričaj toga kraja.	<i>lokalna</i>
KUD Eugen Kumičić	Osnovan je na inicijativu skupine građana, sindikata umirovljenika i Vijeća mjesnog odbora Malog Pariza 2002. Danas ima 60-tak članova raznih uzrasta koji čine folklornu, tamburašku i žensku pjevačku skupinu. Organizira Ples pod maskama u veljači, te godišnji koncert u listopadu. Planiraju proširiti KUD na sekciju za očuvanje tradicijskih zanata, osnovati mušku pjevačku skupinu, te proširiti tamburašku sekciju i obnoviti instrumente.	<i>lokalna</i>

Ostali	KUD Zov Posavine, KUD Kolonija, KUD Brodsko Vinogorje; KUD San Roma.	<i>lokalna</i>
PODCRKAVLJE		
KUD Krešimir Šimić	Osnovan 1995., njeguje kulturnu tradiciju svog kraja. Ima 80-tak članova podijeljenih u pet skupina, uključujući folklorne, pjevačke i tamburaške sekcije. Pred Uskrs, organiziraju smotru korizmenih pučkih napjeva.	<i>lokalna</i>
BUKOVLJE		
KUD Vranovci - Bukovlje	Osnovano je 1978. godine, čuva od zaborava običaje vezane uz svatove, poklade, pudarine, berbe grožđa, posvetu vinograda, žetve te vjerske običaje.	<i>lokalna</i>
GORNJA VRBA		
KUD Vrba	Osnovan 2010. godine. Organizira smotru „Ispod vrbe, zapivaj mi lane“, jednodnevni događaj lokalnog karaktera u svibnju, te božićni koncert.	<i>lokalna</i>
Rukotvorstvo		
Narodne nošnje	Nošnje su bogate, osobito ženske, vezene svilom ili zlatnim nitima, a članovi folklornih društava čuvaju stare nošnje te prenose tehnike vezenja na nove generacije. S obzirom na njihovu živopisnost i bogatstvo, posebna su atrakcija ovog kraja.	<i>nacionalna</i>
Zlatovez	Zlatovez je tehnika veza u kojoj se radi sa zlatnim koncem. Vez zlatom pojavio se u 19. st., a bio je znak prestiža pojedinih seoskih obitelji, jer su se tim vezom izrađivali najsvečanije djevojačke rubine i momačka poprsja.	<i>regionalna</i>
Rukotvorine	Kreativne udruge Bogatstvo u nama i Obraduj sebe i druge, proizvode etno-suvenire. Suvenire, na komercijalnoj osnovi, proizvodi <i>Narodni vez Dujmić</i> (posteljina, stolnjaci, čipke, odjevni predmeti <i>koristeći šlinganje i zlatovez</i>), Domaća radinost Orešić (suveniri, lutkici, slike i drugi proizvodi domaće radinosti.), Melita Kreativ (nakit i suveniri), AMK agencija (oslikavanje stakla, keramike i tekstila te izrad nakita od konca).	<i>lokalna</i>
Tradicijski obrti		
Kovačnica	U tvrđavi je, u Kazamatima, grad dao na korištenje prostor obrtnicima. Jedan od prvih korisnika je kovač Drago Žambok, koji želi ovaj stari zanat približiti posjetiteljima, ali i ostale kovačke poslove osobito restauracije za koje su dobili odobrenje Konzervatorskog odjela. U Kazamatskoj kovačnici je nakovanj, mješina te sav stari alat naslijeđen od predaka.	<i>regionalna</i>
Proizvodnja svile	Tradicija vezana za Podvinje gdje je, u vrijeme Vojne krajine, prema carskoj naredbi, zasađeno preko 5000 stabala duda na kojima je uzgajan dudov svilac. U Podvinju je sagrađena 1777. zgrada svilane (postoji i danas), a žene Podvinja, koje su odmatale svilu s čahurica, te je potom prele i tkale, tijekom 19. stoljeću, sudjelovale su s tkaninama i vezom na raznim izložbama, nerijetko dobivajući i nagrade.	<i>lokalna</i>

Izrada tambura	Mladen Jurković je majstor tradicijskih glazbala koji proizvodi različite vrste trzalačkih instrumenata. Idejni je začetnik i Muzeja tamburice gdje je izložio svoju zbirku starih glazbala. Za posjetitelje u tvrđavi često demonstrira način njihove izrade.	<i>lokalna</i>
-----------------------	--	----------------

Vinarstvo i gastronomija

SLAVONSKI BROAD

Obitelj Tonkić	Na svom OPG-u nudi specijalitete od riječne ribe te prezentira postupak njihove pripreme.	<i>lokalna</i>
Vinarija Stanić	Obitelj Stanić ima vinograde na brdu iznad Slavenskog Broda. Sadnja vinove loze započela je 80-ih godina prošlog stoljeća, a intenzivirala se posljednjih 10 godina. Glavne sorte su Pinot crni i Graševina. Također uzgajaju i portugizac.	<i>regionalna</i>

BUKOVLJE

Salaš Savus	Smješten na padinama Dilj gore. Proteže se na desetak hektara šuma i livada s pogledom na panoramu grada. Nudi razne sportske terene i aktivnosti, tradicionalnu slavonsku hranu, bogatu ponudu slavonskih vina i rakija u svom vinskom podrumu.	<i>regionalna</i>
Udruga vinara Vinkovita	Organizira ocjenjivanje vina Vinkovita na dan općine, dolaze svi vinari s područja Slavonije.	<i>regionalna</i>

GORNJA VRBA

OPG Kata Lačić	Tradicionalno gospodarstvo smješteno u selu Donja Vrba . Gosti imaju priliku upoznati sve aspekte gospodarstva, uključujući proizvodnju i konzumaciju suhomesnatih proizvoda. Izletišta ima kapacitet za unutarnji prostor za 80 osoba i vanjsku natkrivenu terasu za 70 osoba.	<i>regionalna</i>
-----------------------	---	-------------------

Gastronomija – specijaliteti

Suhomesnati slavonski proizvodi	Kulen, kulenova seka, domaće kobasice, slanina tipični su proizvodi ovog kraja, dostupni u restoranima i trgovinama. Veći proizvođač s nacionalnom distribucijom je tvrtka Panonis.	<i>regionalna</i>
Pekmezi	Tradicija vezana za Podvinje (nekada sjedište 7. satnije brodske pukovnije) gdje su postojale pekmezare u kojima se za potrebe vojske Monarhije u velikim kotlovima kuhao pekmez od šljiva, bez šećera, uz dugotrajno miješanje što mu je davalo finu strukturu i postojanost. Oživljava se manifestacijom Svila šuška, šlingeraj se šije....., ali proizvodnja pekmeza nije komercijalizirana.	<i>lokalna</i>
Med	Udruga pčelara Zrinski razvija i unapređuje pčelarstvo te pomaže u plasiranju meda i proizvoda na bazi meda. OPG Vrljić.	<i>lokalna</i>

Suvremena proizvodnja – kulturna produkcija

Hrvatsko pjevačko društvo Davor	Utemeljeno 1871, smatra se jednim od pet najstarijih pjevačkih zborova Hrvatske. Izvodi duhovnu i svjetovnu glazbu, osobito djela hrvatskih	<i>lokalna</i>
--	---	----------------

	<p>autora te obrađene narodne napjeve. Zapaženi su na međunarodnom natjecanjima.</p>	
<p>Studio za moderni i klasični ples Brodski leptirići</p>	<p>Okuplja stotinjak djece u dobi od 5 do 18 godina pod vodstvom koreografkinje i baletnog majstora Olge Andrušenko. Aktivno sudjeluju u svim gradskim priredbama, osobito Svijetu bajki, te gostuju diljem zemlje, a osvajaju visoka mjesta na europskim natjecanjima.</p>	<p>lokalna</p>
<p>Brodski tamburaški orkestar</p>	<p>Osnovan je 2007 godine, danas djeluje pod okriljem Centra za kulturu, a smješten je u KKD, broji 28 članova, nastupa na svim važnijim gradskim događanjima te natjecanjima.</p>	<p>lokalna</p>
<p>Limena glazba Željezničar</p>	<p>Osnovani su je željezničari i namještenici gradske čitaonice 1930 godine, danas ima pedesetak članova te su aktivni sudionici gradskih događanja.</p>	<p>lokalna</p>
<p>Brodski harmonikaški orkestar Bela pl. Panthy</p>	<p>Osnovan je 1966. pri glazbenoj školi, a danas djeluje u okrilju KKD IBM. Redovito osvaja nagrade na domaćim i međunarodnim natjecanjima, nazvan po njegovom osnivaču i skladatelju.</p>	<p>lokalna</p>
<p>Književno likovno društvo Berislavić</p>	<p>Osnovano je 1991. godine, a nastalo je spajanjem Književnog kluba „Nada“ i Likovnog kruga „Đuro Đaković“ osnovanog 1983. godine od kada i postoji organizirani likovni amaterizam u Slavonskom Brodu. Društvo broji 42 člana. Osnovni zadatak je okupljanje književnih i likovnih amatera u gradu. Organizatori su likovne kolonije „SLAVONIJA 2009.“ te prigodnih izložbi.</p>	<p>lokalna</p>

Znamenite osobe i povijesni događaji

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Znamenite osobe		
<p>Ivana Brlić Mažuranić</p>	<p>Ova književnica priznata je i u Hrvatskoj i u svijetu kao jedna od najznačajnijih spisateljica za djecu. Nazvana je "hrvatskim Andersenom", a kulturna su joj djela roman za djecu "Čudnovate zgode šegrta Hlapića" i zbirka "Priče iz davnine". Rođena je u Ogulinu, živjela u Karlovcu, Zagrebu i Slavonskom Brodu. Upravo je u Slavonskom Brodu stvorila svoja najznačajnija djela. Grad živi s likom i djelom ove književnice, pa se tako glavni gradski trg zove po ovoj književnici, kao i koncertna dvorana, u gradu su joj posvećena dva spomenika, ovdje se nalazi veći dio njezine ostavštine, odvija se manifestacija „U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić, a interpretacijski centar posvećen njezinom životu i stvaralaštvu je u kući Brlić.</p>	<p>nacionalna</p>
<p>Dragutin Tadijanović</p>	<p>Ovaj najdugovječniji hrvatski pjesnik i najstariji hrvatski akademik rodio se u Rastušju, školovao u Slavonskom Brodu, te konačno svoju ostavštinu oporučno ostavio gradu. Iza sebe ostavio je veliki opus a, s obzirom na svoju dugovječnost, postao je i svojevrsna institucija.</p>	<p>nacionalna</p>
<p>Branko Ružić</p>	<p>Rođen je u Slavonskom Brodu 1919. godine. Smatra se jednim od najvećih hrvatskih kipara 20. stoljeća. Gotovo cijeli svoj umjetnički opus</p>	<p>nacionalna</p>

darovao je gradu, čime je grad postao neizostavan na itinereru suvremene hrvatske umjetnosti.

Vladimir Becić Rođen je 1886. u Brodu. Jedan je od nositelja hrvatske slikarske moderne, dio tzv. Minhenske četvorke kojeg su činili još Josip Račić, Miroslav Kraljević i Oskar Herman. Izložbeni prostor u kući Ivane Brlić Mažuranić nosi njegovo ime. *nacionalna*

Mia Čorak Slavenska Rođena je u Slavonskom Brodu 1916. Najveća hrvatska balerina svih vremena i jedna od najutjecajnijih umjetnica svoga vremena. Nastupala je na pozornicama širom svijeta, uključujući Južnu Ameriku, Afriku i Aziju, postavši primabalerina Metropolitan opere u New Yorku 1954.-55. godine. Dani plesa u čast ove umjetnice, u organizaciji KKD organiziraju se od 2004. godine. U spomen na umjetnicu u organizaciji gradskog kazališta Trešnja organizira se natjecanje u suvremenom plesu pod njezinim imenom, a u HNK Zagreb međunarodno baletno natjecanje. *nacionalna*

Obitelji

Trenk Barun Ivan Trenk je imenovan 1723. godine zapovjednikom Broda i brodske tvrđave. Njegov sin Franjo se s bratom i majkom preselio u Sopron (Mađarska), gdje se školovao, ali je zbog neprimjerenog ponašanja izbačen iz škole te školovanje nastavlja u Požegi, a potom u Brodu. Ova veza obitelji Trenk s brodskom tvrđavom uprizorena je programima oživljene povijesti, čiji su kostimirani likovi predvođeni barunima Ivanom i Franjom Trenkom. *regionalna*

Crkveni redovi

Franjevci Brodski franjevci (Hrvatska franjevačka provincija svetog Ćirila i Metoda), od svog dolaska u Brod, imaju vrlo važnu duhovnu i prosvjetiteljsku ulogu. Godine 1709., otvaranjem škole, postali su prvi učitelji, a već 1720. osnivaju i filozofski fakultet. Trenutno je u samostanu šest franjevac, koji se skrbe za crkvu i samostanski kompleks, duhovni život vjernika, aktivno su uključeni u kulturni život grada te nastavljaju sa svojom edukativnom djelatnosti. Godine 1995. utemeljili su Klasičnu gimnaziju, koju pohađa 250 đaka. *lokalna*

Uršulinke Djeluju u Brodu od 1957. Sa sobom su donijele pobožnost Gospi od brze pomoći što je, s vremenom, preraslo u hodočašće svakog 8. u mjesecu. Sestre predaju vjeronauk, imaju župnu katehezu, organiziraju različite susrete za djecu, mlade i obitelji te se brinu za hodočasnike. *lokalna*

Manifestacije

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Kulturne i kulturno-zabavne manifestacije		
U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić	Dječje svečanosti koje se sastoje od niza radionica, predstava, izložbi, koncerata i drugih aktivnosti. Organizira se u travnju. Najbogatiji program odvija se na glavnom gradskom trgu, u kazališno-koncertnoj	<i>nacionalna</i>

dvorani, a programi se odvijaju i u Gradskoj knjižnici te Glazbenoj školi. Organizator je Kazališno-koncertna dvorana.

Brodsko kolo	Smotra folklor s 40-godišnjom tradicijom, organizira se u lipnju.. Najstarija je smotra folklor u Hrvatskoj. Njeguje ponajprije tradicijsku kulturnu baštinu Brodskog posavlja, a obuhvaća i različite programe poput etnografskih i likovnih izložbi, razvija izdavačku djelatnost, priređuje Dječje smotre, Vašare kolača, smotre konjskih zaprega, te natjecanja preponskog jahanja i dvoprega. Zanimljive su smotre izvornog pjevanja, izbori za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji, mimohodi i nastupi KUD-ova. Izvršni organizator Brodskog kola je Folklorni ansambl Broda..	<i>nacionalna</i>
Brodsko glazbeno ljeto	Organizira ga KKD, , u dvorani, crkvi Presvetog Trojstva franjevačkog samostana, koncertnoj dvorani Glazbene škole i trgu, tijekom lipnja i srpnja. Sadrži otprilike devet programa/koncerata, a 2009. bila je dvadeseta godišnjica ove manifestacije.	<i>regionalna</i>
Akvarelistička kolonija Sava	Ova jedinstvena umjetnička kolonija pokrenuta je 1980. Traje tjedan dana, tijekom lipnja. Sudjeluje dvadesetak slikara koje svoje nadahnuće nalaze na obalama rijeke i okolice. Organizira se u lipnju, a organizator je Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda.	<i>regionalna</i>
Fišijada	Tradicionalna manifestacija koja se, uz sudjelovanje preko stotinu natjecatelja, odvija na malom gradskom kupalištu, u srpnju. Uz natjecateljski dio programa, obiluje popratnim sportskim i zabavnim sadržajima	<i>lokalna</i>
FAK Festival amaterskih kazališta	Organizira ga već 16 godina Satiričko kazalište mladih, u kolovozu; u tjedan dana programa prikazuju se kazališne predstave; okuplja, pored glumaca, književne teoretičare, kritičare i redatelje. Predstave na platou KKD IBM su besplatne.	<i>regionalna</i>
Slavonija Fest CMC 200	Godišnji festival pop i rock glazbe na kojem nastupaju glazbene zvijezde, a privlači publiku iz regije. Održava se u Tvrđavi, krajem kolovoza. Traje dva dana, a obogaćen je brojnim popratnim događanjima.	<i>nacionalna</i>
Svila šuška, šlingeraj se šije	Manifestacija u spomen tradicije proizvodnje i tkanja svile te proizvodnje pekmeza i rakije. Sudjeluju brojna kulturno-umjetnička društva. Održava se u kolovozu, a organizator je KUD Podvinje.	<i>lokalna</i>
Pečenkijada	Tradicionalno natjecanje u pečenju pečenki u listopadu, u organizaciji MK Brod; za natjecanje se prijavljuje više od 130 ekipa. Održava se na ŠRC Poloj u listopadu.	<i>regionalna</i>
Dani plesa	Posvećeni su najvećoj hrvatskoj balerini M. Čorak Slavenski. Prvi Dani plesa organizirani su 2003. godine. Program se sastoji od plesnih predstava te prigodnih izložbi, projekcija te promocija knjiga o plesnoj umjetnosti. Organizatori manifestacije su Kazališno-koncertna dvorana, Ogranak Matice hrvatske Slavenski Brod i Hrvatsko društvo profesionalnih baletnih umjetnika. Održava se u listopadu.	<i>nacionalna</i>

Međunarodni festival harmonike Tradicionalna godišnja manifestacija, u listopadu, u organizaciji nacionalna Brodskog harmonikaškog orkestra Bela pl. Panthy, u KKD Ivana Brlić Mažuranić; uz koncerte, organiziraju se predavanja, izložbe i slična srodna događanja.

Program oživljene povijesti Turistička zajednica organizira ovaj program oživljene povijesti kroz nacionalna cijelu godinu, po potrebi i na zahtjev organiziranih grupa posjetitelja. Kostimirani husari i konjanici, obrtnici i civili u uniformama i kostimima iz 18. stoljeća; kostimirani likovi iz bajki I.B. Mažuranić; kostimirani lik D. Tadijanovića za vrijeme njegovog školovanja u Brodu.

PODCRKAVLJE

Čobankijada Natjecanje u kuhanju tradicionalnog jela, organizira se u sklopu lokalno proslave Dana općine (kasni lipanj ili početkom srpnja), okupi dvadesetak kuhara/ekipa u organizacije Općine, NK Podcrkavlje i Lovačke udruge Dilj Podcrkavlje.

Rakijada Tradicionalno događanje, odvija se prvog vikenda listopada, privlači lokalno 100njak sudionika.

Gospodarske manifestacije

Katarinski sajam Organizira se u studenome, a 2010. slavit će svoju 15. godišnjicu. regionalna Nastao je u želji da se oživi tradicija sajmovanja utemeljena 1769. godine kada je grad dobio dozvolu da organizira četiri velika sajma godišnje, od kojih je Katarinski bi najpoznatiji. Okuplja oko 250 izlagača, na 2.000 četvornih metara zatvorenog i tisuću četvornih metara vanjskog izložbenog prostora. Održava se u sportskoj dvorani Vijuš

Flora fest Održava se u proljeće, u Tvrđavi, od 2008. godine. Okuplja oko 70 regionalna izlagača uz popratni zabavni program.

Sajam Slavonski Brod i Međuzupanijska stočarska izložba Održava se u svibnju, na prostorima Srednje škole M.A. Reljković. Na regionalna jednom mjestu okuplja obrtnike, poduzetnike, gospodarstvenike, poljoprivredne proizvođače i trgovce opreme. U stočarskom dijelu stotinjak izlagača izlaže svoja najkvalitetnija grla stoke. Sajam okupi oko 100 izlagača na 600 m² izložbenog prostora. Organizator SBŽ.

BUKOVLJE

Vinkovita Ocjenjivanje vina na Vinkovo, 21. siječnja, ujedno Dan općine - regionalna međuzupanijskog natjecanje mladih vina; okuplja slavonske vinare, događaj je popraćen folklornim programom.

Sportske manifestacije

Moto susreti Održavaju se u svibnju, na Poloju, u sklopu proslave Dana grada. regionalna Međunarodnog su karaktera. U sklopu susreta održavaju se moto igre, utrke ubrzanja, moto defile s egzibicijama, rock koncerti i dr. Organizator je Moto klub Brod.

Regata Slavonski Brod Održava se u svibnju, povodom Dana Brodsko-posavske županije. nacionalna Uvrštena je u Kalendar natjecanja Hrvatskog kajakaškog saveza. Na regati sudjeluju oko 250 natjecatelja. Organizator je Kajak-kanu klub Marsonia.

Kulturne i vjerske ustanove

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Muzeji, galerije i postavi		
Muzej Brodskog Posavlja	Županijska ustanova u kulturi, proizašla iz Gradskog i arheološkog muzeja osnovanog 1930. Muzej je nekad bio smješten u zgradi Magistrata, koja je danas neupotrebljiva i predstoji joj obnova, a pored nje izgrađen je Muzejsko-poslovni centar (radni prostor, čuvaonice, izložbena dvorana skromnih kapaciteta). Cjelokupna muzejska građa (oko 40.000 jedinica) raspoređena je u odjele: prirodoslovni, arheološki, etnografski, kulturno-povijesni, odjel suvremene povijesti i galerijski. U sastavu muzeja je i stručno-znanstvena knjižnica s preko 20.000 naslova, a od 1993. kao poseban odjel Muzeja osnovana je Preparatorska radionica. Muzej organizira izložbe i kreativne radionice.	nacionalna
Galerija umjetnina	Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda najmlađa je hrvatska galerijska institucija. Osnovana je od strane Gradskog vijeća grada 1995. Glavna joj je djelatnost izložbena s težištem na suvremenom hrvatskom akvarelu. U sklopu Galerije umjetnina je izložbeni salon Vladimir Becić, Galerija Ružić, Kabinet akvarela, Odjel dječjeg likovnog stvaralaštva, Spomen dom D. Tadijanovića, a organizatori su Likovne kolonije Sava.	nacionalna
Galerija Ružić	Smještena je u jugozapadnom dijelu kavalira, izuzetno reprezentativan prostor koji se prostire na 1800 m ² izložbenog prostora, na dvije etaže. Izuzetno moderan postav. Njome upravlja Galerija umjetnina.	nacionalna
Kazališta		
KKD Ivana Brlić Mažuranić	U gradskom vlasništvu, glavni je nositelj kulturnih zbivanja u Slavonskom Brodu. Organizira kazališne predstave, koncerte klasične i suvremene glazbe, likovne izložbe, predstavljanja knjiga, susrete pjevačkih zborova, folklornih ansambala. Nositelj je manifestacija "Brodsko glazbeno ljeto" i "Mia Čorak Slavenska". Suorganizator je manifestacije "U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić", a podržava programe "Brodskog kola", "Brodifesta" i "Katarinskog sajma", te programe drugih značajnijih gradskih udruga i ustanova.	nacionalna

Satiričko kazalište mladih	Osnovano je 2006., te djeluje u sklop KKD I.B. Mažuranić. Kazalište tvore mladi entuzijasti, koji organiziraju i Festival amaterskih kazališta u Slavonskom Brodu, te sami učestvuju na kazališnim festivalima.	<i>nacionalna</i>
Kazališna družina I.B. Mažuranić	Ovo kazalište za djecu utemeljeno je 1980. Pripremili su desetak kazališnih naslova, odigrali nekoliko stotina predstava u Hrvatskoj inozemstvu, a njihovi su članovi profesionalni, akademski glumci.	<i>nacionalna</i>

Svetišta i prošteništa

Svetište Gospe od Brze Pomoći	Pod tim naslovom slavi se Gospa u župnoj crkvi sv. Stjepana Kralja u Slavonskom Brodu. Glavno je proštenje ispočetka bila "devetnica" pred crkveni god 8. siječnja. Od 1971. počelo se štovati Gospu svakog mjeseca, pa danas, svakoga osmoga u mjesecu, hodočaste vjernici iz svih župa grada Slavnskoga Broda i njegove okolice, a u posljednje vrijeme iz svih krajeva domicilne i susjednih biskupija.	<i>regionalna</i>
--------------------------------------	--	-------------------

Dvorane i izložbeni prostori

KKD Ivana Brlić Mažuranić	Kazališna dvorana kapaciteta 605 sjedala, s velikom i suvremeno opremljenom pozornicom, foajeom koji se koristi i kao izložbeni prostor, prostorijama za manje sastanke te ugostiteljskim objektom (caffe bar). Manja dvorana kapaciteta 140 mjesta.	<i>regionalna</i>
Dvorana Glazbene škole Ivan Zajc	Dvorana u kojoj se organiziraju koncerti za potrebe glazbene škole, ali i niz popratnih programa u sklopu svih većih manifestacija grada.	<i>lokalna</i>
Izložbeni salon V. Becić	Smješten u samom centru grada, u kući I.B.Mažuranić, površine od 100-njak m ² , glavni je izložbeni salon Galerije umjetnina.	<i>regionalna</i>

Sportsko-rekreacijske građevine i tereni

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Sportsko-rekreacijska igrališta		
NS S.Vlajnić Dida	Nogometni stadion s atletskom stazom i tribinom za 700 gledatelja.	<i>lokalna</i>
NS Amater	Nogometni stadion u Jelas polju, nedavno proširen s novom tribinom, svlačionicama i dodatnim sadržajima.	<i>lokalna</i>
Stadion kraj Save	Nogometni stadion, trenutno koristi nekolicina sportskih društava, u dosta derutnom stanju.	<i>regionalna</i>
Skate park Vijuš	Suvremen skate park velike površine u kojem je moguće organizirati regionalna i državna natjecanja u različitim koturaljkaškim disciplinama.	<i>lokalna</i>

Sportsko rekreacijske staze

Atletski tereni	Kružna staza, 400 m, koriste je Atletski Klub Marsonia, osnovne i srednje škole, građani rekreativci i sportaši sportskih klubova grada.	<i>lokalna</i>
Trim staza	Moderna trim staza koja vodi od dvorane Vijuš do Poloja.	<i>lokalna</i>

Sportsko-rekreacijske građevine na otvorenom

ŠRC Poloj	Uz pješčanu plažu, u sklopu kompleksa nalaze se tereni za sport i rekreaciju, manji ugostiteljski objekti i parkiralište.	<i>lokalna</i>
ŠRC Klasije	Površina 13.180 m ² + 6055 m ² . Pogodno za nogomet, rukomet i košarku. Organiziraju se turniri i koncerti na otvorenom (maksimalan broj posjetitelja je 4.000).	<i>lokalna</i>
Gradski bazeni	Pored sportske dvorane Vijuš, bazenski kompleks s otvorenim olimpijskim bazenom i manjom tribinom, te tri zatvorena bazena (sportski, za rasplivavanje i dječji).	<i>lokalna</i>
Malo gradsko kupalište	Uređeno na Šetalištu braće Radić.	<i>lokalna</i>
Šuma Striborovu	U Podvinju, namijenjenu zabavi i rekreaciji najmlađih.	<i>lokalna</i>
Sportski aerodrom	U Jelasu, s travnatom sletno-poletnom stazom.	<i>lokalna</i>

Planinarski i lovački domovi i skloništa

Planinarski dom "Đuro Pilar"	Jedna od prvih kuća u Brodskom Vinogorju, prostrana jednokatnica sa spavaonicom (11 kreveta i 30 madraca), velikom blagovaonicom i priručnom kuhinjom. Fasada doma je nedavno obnovljena, dok unutrašnjost doma zahtjeva kompletnu adaptaciju. O domu se skrbi PD Dilj, a ime je dobio po osnivaču Hrvatskog planinskog društva koje je osnovano 1874.	<i>lokalna</i>
-------------------------------------	--	----------------

Sportske dvorane

Športska dvorana "Vijuš"	Gledalište je kapaciteta 2.000 sjedećih mjesta. Prostor je, osim za sportska događanja, primjeren i za organiziranje sajamskih manifestacija.	<i>regionalna</i>
Športska dvorana Brod	Veličine 1812 m ² , kapaciteta 1.400 sjedećih te dodatnih 2.000 stojećih mjesta. Registrirana je za košarku, rukomet, mali nogomet i odbojku, a koristi se i za organiziranje zabavnih programa – koncerata, manifestacija i turnira.	<i>lokalna</i>
Teniska dvorana Brod	Dva natkrivena tenis terena s tuševima i svlačionicama. Organiziraju se teniski turniri (npr. Brod Open 2009 za djevojčice i dječake), organizira se Stočni sajam.	<i>lokalna</i>

Atrakcija	Opis atrakcije	Kategorija turističke važnosti
Planinarske staze	O planinarskim stazama brine se HPD Dilj gora iz Slavanskog Broda. Planinarski dom Đuro Pilar, na sjevernom rubu grada, glavno je ishodište. Od doma, može se kružnom stazom preko Petnje i kanjona Pljuskare; iz Glogovika (Podcrkavlje) preko Donjeg Slatinika staza vodi do Sovskog jezera; do Čardaka (najvišeg vrha) može se od doma, preko izletišta Šuma Striborova, Rastušja i Ljeskovih voda; kružna tematska staza Od Ivane do Tadije ide od doma, preko Brličevca, Sv. Petke do Rastušja i u povratku do doma preko Šume Striborove.	<i>lokalna</i>
Pješačke staze	Parkovi i perivoji grada tvore kompleksnu mrežu lijepih šetnica, kao i nasipi uz Lateralni kanal i potoke. Valja ih posebno označiti.	<i>lokalna</i>
Biciklističke staze i rute	Obroncima Dilj gore provučene su i županijske biciklističke rute ⁶ . Biciklistička ruta 203, u duljini od 16 km, koja prolazi uz Petnju i Pljuskaru. Pored Šume Striborove i Brličevca prolazi ruta 205; preko gotovo cijelog područja Podcrkavlja prolazi ruta 206 (Podvinje – Rastušje – Grabarje – Podcrkavlje – Glogovica, Donji Slatinik – Brodski Zdenci), i 301 (Podvinje – Rastušje – Grabarje – Podcrkavlje – Donji i Gornji Slatinik; Matkovića Mala, Oriovčić, Podvinje); ruta 207 Šuma Striborova, u dužini od 5 km namijenjena je MTM vozačima i koristi se za utrke. Do Ljeskovih voda, preko Šušnjevac i Korduševaca vodi ruta 307, u duljini od 8 km. <p>U kontaktnom prostoru između padina Dilj gore i savske ravnice nekoliko je ruta koje prolaze projektnim područjem – ruta 302 prolazi kroz Gornju i Donju Vrbu preko Garčina do Gajne i Bare Dvorine; ruta 303 od Slavanskog Broda ide preko Bukovlja i Vrhovina zahvaćajući obronke Dilj gore preko Oprisavaca nazad preko Gornje Vrbe do Broda; duž Save, kroz slavonska sela, prolazi međunarodna cikloturistička ruta.</p> <p>Slavonski Brod je u sklopu projekta Izgradnja mreže biciklističke infrastrukture na području grada Slavanskog Broda financirano sredstvima EU-a te Programom gradnje komunalne infrastrukture, uredio više od 60 km biciklističkih staza.</p>	<i>lokalna</i>

⁶ Projekt Slavonia Bike – koncept biciklističkih ruta i cikloturističke ponude Brodsko – posavske županije. <https://www.slavonia-bike.com/o-projektu/>

6. UPRAVLJANJE TURISTIČKIM RAZVOJEM

Upravljanje turističkom destinacijom Slavonski Brod - Posavina, prema Zakonu o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 52/19, 42/20) u nadležnosti je Turističke zajednice područja Slavonski Brod – Posavina. Turistička zajednice, kao destinacijske menadžment organizacije, imaju sljedeća tijela: skupštinu, turističko vijeće i predsjednika turističke zajednice. Skupština turističke zajednice je najviše tijelo upravljanja u turističkoj zajednici i čine je članovi i/ili predstavnici članova turističke zajednice. Riječ je o tijelu koji okuplja predstavnike javnog i privatnog sektora čime bi se trebala ostvariti suradnja i razvijati turizam sukladno viziji i ciljevima željenog razvoja. Operativno, poslove turističke zajednice obavlja direktor koji provodi odluke turističkog vijeća. Za svaku poslovnu godinu donosi se Program rada u kojem se planiraju aktivnosti prema grupama poslova za koje je zadužena turistička zajednica.

Turistička zajednica područja Slavonski Brod-Posavine, na 2. sjednici skupštine održane 24. travnja 2023. godine, donijela je Program rada za 2023. godinu, sukladno metodologiji propisanoj od strane Ministarstva turizma i sporta. Plan se poziva na Marketinški plan turizma Brodsko-posavske županije za razdoblje 2019.-2025., Strateški marketinški plan turizma Slavonije s planom brendiranja za razdoblje 2019.-2025. godine.

Vezano uz planirane zadatke po grupama u 2023. godini Turistička zajednica planira aktivnosti u segmentima razvoja proizvoda, informacija i istraživanja i distribucije. Kao dugoročni ciljevi posebno su istaknuti: izgradnja imidža, stvaranje proizvoda/doživljaja i potražnje, komunikacija s tržištem i organizacija i upravljanje/provedba marketinških aktivnosti. Vezno uz kratkoročne ciljeve navedeni su: povećanje broja dolazaka, noćenja i potrošnje turista, pozicioniranje destinacije kao kvalitetne destinacije životnog stila i jednog od vodećih turističkih centara Panonske Hrvatske, sjedišta turističkog klastera „Slavonska košarica“ i najveće destinacije slavonske Posavine, kontinuirano razvijanje brenda, fokusiranost na goste, operacionalizacija predviđenih aktivnosti, podizanje kvalitete postojećih i aktiviranje novih smještajnih kapaciteta i povećanje njihove iskorištenosti, stvaranje preduvjete za otvaranje uslužnog objekta u zoni autoceste „Bregana-Lipovac“, obogaćivanje ponude, daljnji razvoj kulturnog i eno-gastronomskog turističkog proizvoda, umrežavanje turističkih subjekata grada i okolice te općenito širenje palete turističkih proizvoda i privlačenje gostiju.

U domeni pojedinačno planiranih zadataka po grupama u Programu rada predviđene su sljedeće aktivnosti:

- Istraživanje i strateško planiranje:
  - Aktivno sudjelovanje u izradi Strategije urbanog područja Slavonski Brod za razdoblje do 2027. godine, izrada Strateško-marketinškog plana za destinaciju s planom brendiranja do 2030. godine te izrada akcijskih planova za razvoj eno-gastronomskog i kulturnog turizma
  - Istraživanje i analiza tržišta: praćenje trendova i edukacija

- Mjerenje učinkovitosti promotivnih aktivnosti: istraživanja javnog mijenja i intervjui s dionicima
- Razvoj turističkih proizvoda
  - Identifikacija i vrednovanje resursa i strukturiranje turističkih proizvoda: kulturno-turistička valorizacija destinacijske industrijske baštine, stvaranje brenda destinacije kao „Cravatten Statta“, stvaranje jedinstvenog turističkog proizvoda grada Slavenskog Broda i općina iz okruženja, realizacija EU projekta „Kuća tambure-Slavonska notna bajka-opremanje“ i „Obnova tvrđave-opremanje“
  - Sustavi označavanje kvalitete turističkog proizvoda u dijelu koji se odnosi na obiteljski smještaj
  - Podrška razvoju turističkih događanja organizacija Otvorenog prvenstva grada Slavenskog Broda u kuhanju fiša i savskog sajma, organizacija Slavonija fest CMC 200 festivala, organizacija Večeri vina i tambure, sufinanciranje manifestacija u organizaciji drugih subjekata
  - Turistička infrastruktura u tvrđavi Brod
  - Podrška turističkoj industriji: podrška aktivnostima klastera „Slavonska košarica“, potpora za programe dionika u turističkoj aktivnosti u destinaciji, potpora programima DMK
  - Medijsko praćenje aktivnosti Turističke zajednice
- Komunikacija i oglašavanje
  - Sajmovi, posebne prezentacije i poslovne radionice
  - Suradnja s organizatorima putovanja
  - Kreiranje promotivnog materijala: sadržaji na društvenim mrežama, promotivni materijali, internetske stranice, kreiranje i upravljanje bazama turističkih podataka, turistički-informativni centar, turistička signalizacija
- Destinacijski menadžment
  - Sustav e-visitor i ostali turistički informacijski sustavi
  - Upravljanje kvalitetom u destinaciji: provođenje akcija natjecateljskog karaktera, nagrađivanje pobjednika Otvorenog provenstva grada Slavenskog Broda u kuhanju fiša, kreiranje turističkih programa za osnovnoškolce na školskim izletima
  - Poticanje na uređenje destinacije: oslikavanje murala, uređivanje lokacija destinacije na kojima se zadržavaju turisti,
- Članstvo u strukovnim organizacijama
  - Turistički klaster „Slavonska košarica“
  - Udruga hrvatskih putničkih agencija (UHPA=

Planirani prihodi, a sukladno tome i rashodi, novoosnovane Turističke zajednice područja Slavonski Brod - Posavina, iznose 354.354,53 EUR-a. Kad je riječ o prihodima po izvorima nešto više od trećine prihoda (35,96%) čine izvori prihodi (turistička pristojba i članarina), prihodi iz proračuna Grada Slavenskog Broda sudjeluju u ukupnih prihoda s 24,16%, prihodi od sustava turističkih zajednica 28,22%. Najveći dio sredstava planira se u 2023. godini utrošiti na razvoj

turističkih proizvoda (36,90%), potom na aktivnosti istraživanja i strateško planiranje (17,09%) i aktivnosti komunikacije i oglašavanje (16,37%).

7. SWOT

U SWOT analizi daje se sistematizirani pregled glavnih prednosti i nedostataka te prilika i ograničenja razvoja destinacije Slavonski Brod – Posavina. Cilj je da se prepoznaju trenutne prednosti i prilike te da se na njima gradi daljnji razvoj turizma i prepoznatljivost destinacije kao i da se sagledaju nedostaci i ograničenja kako bi se u budućem razdoblju poduzimale aktivnosti za njihovo prevladavanje.

PREDNOSTI	NEDOSTACI
<ul style="list-style-type: none"> • Jedinstveno kulturno-povijesno nasljeđe <ul style="list-style-type: none"> • Tvrđava Brod i stara gradska jezgra • Muzej tambure ('Slavonska notna bajka') • Galerija Ružić • Kuća Ivane Brlić Mažuranić • Spomen dom i rodna kuća D. Tadijanovića • Lijepa i očuvana priroda u okruženju grada pogodna za odmor i izletnički turizam • Znamenite osobe i obitelji • Velik broj crkvice i kapela • Etablirane manifestacije • Prometna povezanost i dostupnost • Granica s Bosnom i Hercegovinom • EuroVelo Savska biciklistička ruta • Gostoljubivost lokalnog stanovništva • Mirna i sigurna destinacija 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljno snažan turistički imidž • Kratka prosječna dužina boravka • Skroman promocijski budžet • Smještajni kapaciteti koncentrirani u objektima niže kvalitete • Nedostatak kampova s obzirom na tranzitni položaj i potencijal prirodnog okruženja (ŠRC Poloj, ruralni dijelovi destinacije) • Neplovnost Save u određenim razdobljima u godini • Mali broj za tržište spremnih turističkih proizvoda

Glavne prednosti destinacije Slavonski Brod – Posavina ogledaju se u jedinstvenim kulturno-povijesnim atrakcijama, posebice Tvrđavi Brod i staroj gradskoj jezgri, Muzeju tambure, Galeriji Ružić, Kući Ivana Brlić Mažuranić, i Spomen domu i radnoj kući D. Tadijanovića (iako nije trenutno u funkciji turizma). Lijepa i očuvana priroda u okruženju grada pogodna za odmor, mir i izlete također je jedna od velikih prednosti destinacije. Dalje, znamenite osobe i obitelji koje se vežu uz Slavonski Brod – Posavinu čine jedinstvenost na kojoj se gradi imidž. Destinacija obiluje velikim brojem crkvice i kapela koju daju ambijentalnost prostoru. Destinacija je izvrsno prometno povezana i dostupna na samoj granici s Bosnom i Hercegovinom. Mir i sigurnost, gostoljubivo stanovništvo, šetnice uz Savu, biciklističke rute su također prednosti destinacije.

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje prometa i tranzitnog turizma te razvoj ponude za ovaj segment gostiju • Izgradnja pratećeg uslužnog objekta u zoni auto ceste Bregana-Lipovac na području grada Slavonskog Broda • Velika segmentiranost turističke potražnje • Jačanje gastronomske ponude • Jačanje ponude kulturnog turizma (razvoj storytellinga, unapređenje manifestacija) • Povezivanje grada s okruženjem i razvoj izletničkog turizma • Potencijal rijeke Save i riječnog kruzinga (rast potražnje) • Povezivanje turizma s drugim gospodarskim subjektima 	<ul style="list-style-type: none"> • Nastavak negativnih demografskih kretanja • Broj razvoj konkurentskih destinacija • Zagađenost okoliša • Pad gospodarskih aktivnosti

Brojne prednosti destinacije Slavonski Brod – Posavina još nisu iskorištene i čine tek potencijal kojeg treba iskoristiti. Razvoj turizma na području kontinentalne Hrvatske svakako će donijeti povećanje prometa i tranzitnog turizma što daje priliku za povećanje broja tranzitera, ali i za njihovo dulje zadržavanje u destinaciji. S obzirom na rast diverzifikacije turističkog tržišta i razvoj interesa moguće je jačati turističke proizvode, ponajviše gastronomski turizam, izletnički turizam, kulturne rute. Vezano uz projekt izgradnje pristaništa zasigurno će se intenzivnije razvijati riječni kruzing što se ova destinacije tek početi koristiti. Upravo riječni kruzing bilježi veliki rast interesa na turističkom tržištu.

Prijetnje koje najviše mogu usporiti razvoj turizma odnose se ponajviše na nastavak negativnih demografskih kretanja, brži razvoj konkurencije u okruženju, potencijalnu zagađenost okoliša ali i pad gospodarskih aktivnosti, ukoliko se u budućnosti dogodi recesija uzrokovana političkih ili drugim negativnih događanjima na europskoj i svjetskoj sceni.

